

دانشگاه فرهنگیان
دوفصلنامه علمی - ترویجی
راهبردهای نوین تربیت معلمان
سال هفتم، شماره دوازدهم، پاییز و زمستان ۱۴۰۰

اثر بخشی آموزش مدل پیوند با مدرسه بر رضایت تحصیلی، خوش بینی آموزشی، بهزیستی روان‌شناختی و هیجان‌های پیشرفت دانش‌آموزان*

علیرضا مرآتی^۱
عزت‌اله قدم‌پور^۲

چکیده

مدرسه از مهم‌ترین نهادهایی است که با زندگی هر فرد آمیختگی‌های تنگاتنگ دارد و تقریباً بخش عمده و مهمی از عمر انسان امروزی را شامل می‌شود. هدف این پژوهش بررسی اثر بخشی آموزش مدل پیوند با مدرسه بر رضایت تحصیلی، خوش بینی آموزشی، بهزیستی روان‌شناختی و هیجان‌های پیشرفت بود. برای این منظور طی یک پژوهش شبه آزمایشی از نوع پیش‌آزمون- پس‌آزمون با گروه کنترل، ۳۰ نفر از دانش‌آموزان دوره متوسطه اول شهرستان کنگاور در سال تحصیلی ۱۳۹۹-۴۰۰ به روش نمونه‌گیری تصادفی انتخاب و در دو گروه ۱۵ نفری آزمایش و گواه کاربندی شدند. هر دو گروه قبل و بعد از مداخله با پرسشنامه‌های رضایت تحصیلی لنت، خوش بینی تحصیلی اسچن‌موران و همکاران، هیجان‌های تحصیلی پکران، بهزیستی

* مقاله حاضر برگرفته از رساله دوره دکتری رشته روانشناسی تربیتی دانشگاه لرستان است.

تاریخ دریافت: تاریخ پذیرش:

۱. استادیار گروه روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه پیام نور، تهران- ایران (نویسنده مسئول)
alirezamerati@pnu.ac.ir

۲. استاد گروه روان‌شناسی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه لرستان، خرم‌آباد، ایران

روانشناختی ریف، مورد ارزیابی قرار گرفتند. گروه آزمایش به مدت ۷ جلسه ۶۰ دقیقه‌ای تحت مداخله و آموزش مدل تدوین شده پیوند با مدرسه قرار گرفت و گروه گواه هیچ مداخله‌ای دریافت نکرد. نتایج حاصل از تحلیل کوواریانس چند متغیری نشان داد که آموزش مدل پیوند با مدرسه سبب بهبود رضایت تحصیلی، خوش بینی آموزشی، بهزیستی روانشناختی و هیجان‌های پیشرفت در دانش‌آموزان شده است. به نظر می‌رسد از آموزش مدل پیوند با مدرسه می‌توان در جهت بهبود متغیرهای مذکور در دانش‌آموزان استفاده کرد.

کلید واژه‌ها: بهزیستی روانشناختی؛ پیوند با مدرسه؛ خوش بینی آموزشی؛ رضایت تحصیلی؛ هیجان‌های پیشرفت

مقدمه

در جوامع مختلف، مدرسه یکی از مهم‌ترین محیط‌های تأثیرگذار بر رشد در دوره نوجوانی است زیرا تجربه در مدرسه در این مرحله از زندگی به متغیری تبدیل می‌شود که از نظر سیر فردی منجر به نقاط عطف می‌شود. پیوند با مدرسه با نام‌های دیگری مانند تعهد به مدرسه^۱ و دلبستگی به مدرسه^۲ وصف شده است (چاپمن، بوکلی، شیهان و شوچت و رومانویک^۳، ۲۰۱۳) که بر ابعاد تحصیلی و شخصی دانش‌آموزان آثار گوناگونی دارد (روفی^۴، ۲۰۱۱) پیوند به مدرسه یعنی اینکه دانش‌آموزان نسبت به مدرسه خود دارای چه احساسی هستند و وابستگی که با هم سن و سالان، آموزگاران و کادر آموزشی مدرسه برقرار می‌نمایند چطور است (یون، لو، لی، گیسبرس، چان و فونگ^۵، ۲۰۱۲). پیوند با مدرسه، همان‌طور که توسط گروه تحقیقات توسعه اجتماعی تعریف شده است، اصطلاحی است که جنبه‌های مختلفی از رابطه دانش‌آموز با مدرسه از جمله دلبستگی، تعهد، درگیری و اعتقادات در مورد مدرسه را شامل می‌شود.

-
1. school engagement
 2. school attachment
 3. Chapman, Buckley, Sheehan, Shochet, Romaniuk
 4. Roffey
 5. Yuen, Lau, Lee, Gysbers, Chan & Fong

زیربنای مفهوم پیوند با مدرسه، نظریه پیشگام پیوند اجتماعی است که توسط هیرشی^۱ (۱۹۶۹) ارائه شد. نظریه پیوندهای اجتماعی هیرشی از نظر جرم‌شناسی، مطرح می‌کند که بزه‌کاری نتیجه پیوندهای ضعیف یا شکسته با جامعه است. چهار مولفه اصلی این نظریه، پیوستگی، تعهد، مشارکت و اعتقادات است. از آنجا که پیوند اجتماعی در محیط مدرسه متناسب با این مفهوم است، کاربرد آن، به ویژه هنگام در نظر گرفتن مولفه‌های منفرد آن، می‌تواند به منظور کمک به بهبود پیشرفت‌های دانش‌آموزان کم عملکرد با مشکلات دلبستگی/ پیوند با مدرسه در نظر گرفته شود (دالی هال^۲، ۲۰۱۵). پژوهش‌ها، نشان داده است مدارس که دارای جو انضباطی نامالایم و خشن هستند، احساس پیوند به مدرسه در دانش‌آموزان‌شان به روشنی کمتر می‌باشد (بلوم، مک نیلی و رینهارت^۳، ۲۰۰۲). احساس پیوند با مدرسه حافظ قوی دانش‌آموزان در برابر گرایش به بزه و تقویت‌کننده متغیرهای اجتماعی و شخصیتی می‌باشد. بهبود وضعیت محیطی مدرسه که احساس پیوند به مدرسه را بیشتر می‌کند می‌تواند در کم شدن رفتارهای پرخطر در بزرگسالی آن‌ها عاملی اساسی باشد (آزاگبا و آسبریج^۴، ۲۰۱۳).

پیوند با مدرسه می‌تواند مولفه‌های بسیاری از شخصیت دانش‌آموزان را تحت تاثیر خود قرار دهد. رضایت تحصیلی یکی از متغیرهای بسیار مهم در پیوند آموزشی دانش‌آموزان می‌باشد. توجه به کیفیت آموزشی یکی از هدف‌های بنیادی اساتید، مدیران و سیاست‌گذاران در نظام سلامت جامعه می‌باشد. مدارس و دانشگاه‌ها در کوشش برای ارضای احتیاجات و توقعات دانشجویان و بالا رفتن رضایت آن‌ها می‌باشند، چون رضایت دانشجویان یکی از عوامل اساسی رشد و بهبود مراکز آموزشی می‌باشد. رضایت تحصیلی اشاره به ارزیابی ذهنی از تجربه دوره‌ی آموزش دارد و آن را به عنوان یک وضعیت روان‌شناختی تعریف می‌نمایند که نتیجه تأیید یا توقعات دانشجویان درباره واقعیت‌های تحصیلی آن‌ها می‌باشد (دنیل، لیبن و آدوناه^۵، ۲۰۱۷). از این رو ارزیابی رضایت تحصیلی در میان فراگیران وسیله‌ای جهت ارزیابی پیشرفت تحصیلی

-
1. Hirschi
 2. Dale hall
 3. Blum, McNeely, Rinehart
 4. Azagba & Asbridge
 5. Daniel, Liben & Adugna

و عملکرد تحصیلی می‌باشد. از طرف دیگر، رضایت از تحصیل یکی از اساسی‌ترین عوامل موفقیت دانش‌آموزان می‌باشد و انگیزه آن‌ها را بالا می‌برد. به این معنی که دانش‌آموزانی که دارای میزان رضایت بالایی هستند انگیزه بیشتری داشته و کوشش بیشتری برای اخذ نمرات بهتر، از خود ابراز می‌کنند (اورکیجو و اکستراما^۱، ۲۰۱۷). هم‌چنین خوش‌بینی آموزشی در پیوند با مدرسه از اهمیت بالایی برخوردار است، این متغیر دارای تعاریف زیادی است که از دیدگاه هر شخص فرق دارد. ولی در تعریف جامعه‌ای برای خوش‌بینی تحصیلی، می‌توان آن را به عنوان راهنمایی برای شناسایی توقعات و خواسته‌های دانش‌آموز از خود، و با هدف قدم برداشتن به طرف ارضای آن‌ها معرفی نمود (گورول و کریمگیل^۲، ۲۰۱۰). خوش‌بینی در برگیرنده‌ی توقعات بالا، مدیریت قوی، محیط منظم، تاکید بر مهارت‌های بنیادی و همچنین ارزیابی دانش‌آموزان به طور پیاپی و منظم می‌باشد (وو، هوی و تارتر^۳، ۲۰۱۳)، (هوی، تارتر، وولفولک و هوی^۴، ۲۰۰۸).

روانشناسی مثبت که اساس آن به پژوهش‌های علمی وابسته است، خصوصیات ایده‌آل و قوی آدمی را می‌جوید. هدف روانشناسی مثبت ادراک خصوصیات فردی و گرایش‌های مرتبط با سلامتی عمومی و سلامت روحی می‌باشد. خوش‌بینی آموزشی، یک ساختار نوین می‌باشد که به تصویر غنی از عاملیت فردی دانش‌آموز و قضاوتش از دبیران در چهارچوب‌های عاطفی، رفتاری و شناختی ارتباط دارد. خوش‌بینی آموزشی، به عنوان باور مثبت در مورد توانایی معلم در افزایش فرآیند تحصیلی برای دانش‌آموزان، آسان‌سازی همکاری دانش‌آموزان با والدین و توانا کردن دانش‌آموزان در چیره شدن بر مشکلات با تلاش و کوشش تعریف می‌گردد (نورتیلا، کنتون و لانکا^۵، ۲۰۱۵). خوش‌بینی به صورت یک متغیر تفاوت فردی تعریف می‌شود که منعکس‌کننده زمینه‌ای است که در آن افراد تجارب مطلوب تعمیم یافته را برای آینده خود حفظ می‌کنند (اسعدی، رضوی، منظری توکلی و تجربه‌کار، ۱۴۰۰). خوش‌بینی تمایل به

1. Urquijo & Extremera
2. Gürol & Kerimgil
3. Wu, Hoy & Tarter
4. Hoy, Tarter, Woolfolk & Hoy
5. Nurttilla, Ketonen & Lonka

انتخاب امیدوارانه‌ترین دیدگاه است و به یک آمادگی عاطفی و شناختی در خصوص اینکه چیزهای خوب در زندگی مهم‌تر از چیزهای بد است اشاره دارد (بشکار، نیک منش و کهرزئی، ۱۴۰۰) همچنین به جای اینکه اجازه دهد تا مسائل بر آن‌ها چیره شود و اراده آن‌ها را از میان ببرد، چاره‌ای برای حل آن خواهد یافت. به همین علت مسئولین مدارس و نظام آموزشی در پی راهی برای بالا بردن خوش‌بینی تحصیلی در دانش‌آموزان می‌باشند. به بیانی، خوش‌بینی با کم شدن عوامل استرس‌آور یا حوادث ناگهانی، دیدگاه، وضعیت و یا تعهد دانش‌آموزان را در جهت مثبتی هدایت نموده و به آن‌ها کمک می‌نماید تا طرق گوناگونی را برای مواجهه با تنش‌ها و اجرای هدف‌ها به وجود آورند، پیوسته در حال کوشش باشند و به طور فعال تکالیف تحصیلی خود را بررسی نمایند و سرانجام به بهبود عملکرد تحصیلی آن‌ها منتهی می‌شود (سیلوا، سیان‌فلون، بازون^۱، ۲۰۱۶).

هیجان، در بلندمدت موضوع اساسی روابط انسانی و جامعه بوده و لذا در حوزه علوم روانشناختی به شکل وسیعی مطالعه شده است. هیجان، یک ساختار اساسی برای ادبیات، هنر و زندگی روزانه می‌باشد و در کانون تجربه انسان قرار دارد (آن، جی، مارکس و ژانگ^۲، ۲۰۱۷). اکثر احساسات قوی، پیش از اینکه شخص در معرض خودآزاری قرار گیرد اتفاق می‌افتد. این احساسات غالباً گناه، آموزش، احساس ناامیدی یا سرخوردگی، ناراحتی، سرزنش خود، خشم و خودآگاهی کم ارزش را در بر می‌گیرد (دادومو، گروچی، جیاردینی و آگولینی^۳، ۲۰۱۶). هیجان پیشرفت تحصیلی، مجموعه هیجان‌ات مثبتی (امید، لذت و غرور) که دانش‌آموزان در طول روند یادگیری، مطالعه و تدریس تجربه می‌نمایند، تعریف شده است (تاپارلیس، پاپا، بیرز^۴، ۲۰۱۸). دانش‌آموزان به صورت ناخودآگاه از هیجان‌ات پیشرفت تحصیلی برای مواجهه با شرایط سخت به شکل هرروزه در محیط تحصیل بهره می‌گیرند. اغلب آن‌ها مهارت استفاده هیجان‌های تحصیلی را در موقعیت‌های

-
1. Silva, Cianflone, Bazon
 2. An, Ji, Marks & Zhang
 3. Dadomo, Grecucci, Giardini & Ugolini
 4. Taparlis, Pappaa, Byers

گوناگون برای سازش با شرایط دارند (دوگان، توستی و هیث^۱، ۲۰۱۳). این هیجان‌ها، بر داشتن دیدگاهی مثبت، حل مشکلات، مهارت‌های اجتماعی، بالا رفتن فعالیت‌ها تاثیر شایانی دارد و می‌تواند در عملکردهای تحصیلی نقش اساسی ایفا نماید (رادلر، ریگوتی، ریفا^۲، ۲۰۱۸). اشخاص دارای هیجان مثبت تحصیلی عموماً در مورد به دست آوردن تجربیات دارای انرژی، اشتیاق، هوشیاری و اعتماد به نفس بهتری هستند و از سبک‌های مقابله‌ای سالم‌تر، اهداف بیشتر و خصوصیات مثبتی برخوردارند (نیلز، باستین، رایس، مزولیس و بیجتبیر^۳، ۲۰۱۶).

در دهه گذشته به صورت فزاینده‌ای معلوم شد که احساسات برای پیشرفت تحصیلی و همچنین گسترش شخصیت دانش‌آموزان و دبیران اهمیت ویژه‌ای دارد. هیجان‌های پیشرفت تحصیلی در انطباق با تحولات زندگی و حوادث استرس‌آور نقش مهمی دارند. مهارت دستیابی به این هیجان‌ها به دانش‌آموزان اجازه می‌دهد تا در مقابل شرایطی که امکان دارد پرخطر باشند، از راهبردهای مقاوم‌تری مطلوب بهره بگیرند (رنا، کوئنترو، فرسکو و منین^۴، ۲۰۱۷). این هیجان‌ها، بر داشتن دیدگاهی مثبت، حل مشکلات، مهارت‌های اجتماعی و بالا رفتن فعالیت‌ها تاثیر شایانی دارد و می‌تواند در عملکردهای تحصیلی نقش اساسی ایفا نماید. اشخاص دارای هیجان مثبت تحصیلی عموماً در مورد به دست آوردن تجربیات، دارای انرژی، اشتیاق، هوشیاری و اعتماد به نفس بهتری هستند و از سبک‌های مقابله‌ای سالم‌تر، اهداف بیشتر و خصوصیات مثبتی برخوردارند (بروکز و همکاران، ۲۰۱۷). همچنین این گروه از هیجان‌ها در بهبود عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان نقش اساسی بازی می‌کنند؛ زیرا آن‌ها باعث رشد و ترقی شده و سرچشمه اندیشه و عمل را به وجود می‌آورند.

سلامت و بهداشت روانی از نیازهای اجتماعی می‌باشد، زیرا عملکرد مناسب هر جامعه‌ای به داشتن اشخاصی نیاز دارد که از لحاظ بهداشت و سلامت روانی در شرایط خوبی باشند. بررسی پیشینه‌ی پژوهشی و نظری مرتبط با سلامت روان نشان می‌دهد که

-
1. Duggan, Toste & Heath
 2. Radler, Rigotti, Ryff
 3. Nelis, Bastin, Raes, Mezulis & Bijttebier
 4. Renna, Quintero, Fresco & Mennin
 5. Brooks

سال‌های طولانی رویکردی منفی یا آسیب‌شناختی به مطالعه‌ی آن وجود داشته است، یعنی سلامت‌روان، برابر عدم مشکلات روانی و بیماری تعریف شده است. بهزیستی روانشناختی داشتن زندگی مطلوب، احساس مطلوب و عملکرد اثرگذار می‌باشد. بهزیستی، مولفه‌ای چند بعدی می‌باشد که عواطف مثبت (بهزیستی لذت‌گرایانه) و عملکرد مثبت افکار (بهزیستی فضیلت‌گرایانه) را در بر می‌گیرد. بهزیستی در دوران اولیه زندگی باثبات می‌باشد و سپس با بالا رفتن سن بیشتر می‌شود. شخصیت، همچنین یک عامل مهم برای بهزیستی می‌باشد. از سایر عوامل موثر در این حوزه، می‌توان کیفیت روابط اجتماعی و شرایط زندگی را نام برد (ماهر، کلیب، لویر، کانلی، ریدمیکر، میسالم^۱ و همکاران، ۲۰۱۷). از طرفی از آنجا که دانش‌آموزان زمان زیادی را در مدارس سپری می‌کنند، مدارس باید بتوانند محیطی را برای آنان فراهم کنند تا آنها قادر باشند از نظر عاطفی، تحصیلی، رفتار و ارتباط با دیگران رشد کنند. این امر از طریق ساختار مدرسه، رابطه دانش‌آموزان با کارکنان مدرسه، امکانات موجود در مدرسه و همچنین جو حاکم بر مدرسه می‌تواند امکان‌پذیر باشد، بنابراین پیوند بین محیط مدرسه و دانش‌آموزان الزامی به نظر می‌رسد و هر چقدر این پیوند مستحکم‌تر باشد دانش‌آموزان در برابر مشکلات مقاوم‌تر خواهند بود و با حمایت خانواده و مدرسه کمتر احساس ناامیدی کرده و به آینده امیدوارتر خواهند بود و انگیزه‌های آنان برای ادامه تحصیل قوی‌تر خواهد شد. بنابر این توجه و ارتقای پیوند با مدرسه می‌تواند به عنوان راه حلی برای دانش‌آموزان باشد تا بتوانند از طریق آن هر چه بیشتر در ادامه تحصیل و تقویت روابط اجتماعی خود در جهت موفقیت‌های زندگی قدم بردارند. با توجه به مطالب ذکر شده سوال اصلی تحقیق به این شکل مطرح می‌شود که آیا آموزش پیوند با مدرسه بر میزان رضایت تحصیلی، خوش‌بینی آموزشی، بهزیستی روان‌شناختی و هیجان‌های پیشرفت دانش‌آموزان تاثیر دارد؟

روش

این پژوهش کاربردی و از نوع شبه آزمایشی و طرح پیش‌آزمون-پس‌آزمون با گروه گواه بود. جامعه آماری را کلیه دانش‌آموزان دوره اول متوسطه شهرستان کنگاور به تعداد

1. Maher, Kielb, Loyer, Connelley, Rademaker & Mesulam

۳۶۰۰ نفر در سال تحصیلی ۴۰۰-۱۳۹۹ تشکیل می‌داد که از جامعه آماری مذکور تعداد ۳۰ نفر (۱۵ نفر گروه آزمایش و ۱۵ نفر گروه گواه) به روش تصادفی ساده انتخاب شدند. شیوه اجرا به این صورت بود که پس از اجرای پرسشنامه‌های مربوط به پژوهش در مرحله پیش‌آزمون و انتخاب گروه کنترل و آزمایش به صورت تصادفی، افراد گروه آزمایش به مدت ۷ جلسه ۱ ساعته آموزش دریافت کردند. گروه کنترل هیچ آموزشی دریافت نکردند. در جدول شماره یک سرفصل آموزش ارایه شده در جلسات ذکر شده است. پس از ارایه آموزش‌های لازم هر دو گروه مجدداً مورد ارزیابی قرار گرفته و برای مقایسه گروه‌ها بعد از کنترل الزامات لازم از آزمون تحلیل کوواریانس چند متغیره استفاده شد و نتایج با استفاده از نرم افزار spss مورد تحلیل قرار گرفت.

جدول ۱: محتوای ارایه شده در جلسات آموزش

جلسه اول	آشنایی کلی دانش‌آموزان با فرایند آزمایش و مفهوم پیوند با مدرسه
جلسه دوم	معرفی عوامل و مولفه‌های تعهد به مدرسه و آموزش دلبستگی به مدرسه
جلسه سوم	آموزش مفهوم باور به مدرسه
جلسه چهارم	آموزش و تبیین مشارکت در مدرسه
جلسه پنجم	آموزش و تبیین دلبستگی به کارکنان
جلسه ششم	آموزش و تبیین دلبستگی به معلم
جلسه هفتم	مرور و جمع‌بندی

ابزار اندازه‌گیری

پرسشنامه پیوند با مدرسه: پرسشنامه پیوند با مدرسه رضایی شریف و همکاران (۱۳۹۳) به منظور سنجش میزان پیوند با مدرسه طراحی و ساخته شده است. این پرسشنامه دارای ۴۰ سوال و ۶ مولفه می‌باشد. دلبستگی به معلم (گویه ۱ تا ۹)، دلبستگی به مدرسه (گویه ۱۰ تا ۱۹)، دلبستگی به کارکنان مدرسه (گویه‌های ۲۰ تا ۲۵)، مشارکت در مدرسه (گویه‌های ۲۶ تا ۳۱)، باور (گویه‌های ۳۲ تا ۳۷) و تعهد به مدرسه (گویه‌های ۳۸ تا ۴۰). در این پرسشنامه از آزمودنی‌ها خواسته می‌شود تا میزان موافقت خود را برای هر ۴۰ ماده این پرسشنامه به صورت خودگزارش دهی و بر روی یک طیف لیکرت ۵ درجه‌ای از «هرگز» تا «همیشه» مشخص کنند. رضایی شریف و همکاران (۱۳۹۳) روایی محتوا، پیش‌بین و سازه این پرسشنامه را مورد تایید قرار

دادند و ضریب آلفای کرونباخ برای کل پرسشنامه و خرده مولفه های دلبستگی به معلم، دلبستگی به مدرسه، دلبستگی به کارکنان مدرسه، مشارکت در مدرسه، باور و تعهد به مدرسه را به ترتیب ۰/۹۳، ۰/۸۸، ۰/۸۰، ۰/۸۱، ۰/۷۳، ۰/۷۳، ۰/۷۰ گزارش نمودند همچنین جعفری هرنندی، اظهري و فضل‌اللهی قمیشی (۱۳۹۸) در پژوهش خود، ضریب آلفای کرونباخ این ابزار را برابر ۰/۸۹ گزارش کرده‌اند

پرسشنامه بهزیستی روان‌شناختی: در این تحقیق از پرسشنامه ۱۸ عبارتی بهزیستی روان‌شناختی ریف^۱ (۱۹۹۸) استفاده شد. این پرسشنامه شش عامل خودمختاری، تسلط بر محیط، رشد شخصي، ارتباط مثبت با دیگران، هدفمندی در زندگی و پذیرش خود را می‌سنجد، ضمن این که مجموع این شش عامل به صورت نمره کلی بهزیستی روان‌شناختی را محاسبه می‌کند. آزمودنی‌ها در مقیاسی ۶ درجه‌ای (کاملاً موافق تا کاملاً مخالف) به سوالات پاسخ می‌دهند. آلفای کرونباخ به دست آمده در مطالعه ریف برای ارتباط مثبت با دیگران (۰/۹۱)، پذیرش خود (۰/۹۳)، هدفمندی در زندگی (۰/۹۰)، تسلط بر محیط (۰/۹۰)، خودمختاری (۰/۸۶)، رشد شخصی (۰/۸۷) گزارش شده است (ریف، ۱۹۹۸). در پژوهش بیانی، کوچکی، بیانی (۱۳۸۷)؛ همسانی درونی از طریق آلفای کرونباخ، ۰/۸۲ و ضریب همبستگی به دست آمده از طریق بازآزمایی برای کل مقیاس ۰/۷۶ و برای خرده‌مقیاس‌ها بین ۰/۷۸ تا ۰/۷۰ بوده که همگی در سطح $p < 0/01$ معنی‌دار بود.

پرسشنامه هیجان‌های تحصیلی: پرسشنامه هیجان‌های تحصیلی پکران^۲ (۲۰۰۵)، دارای ۵۵ سوال بوده و هدف آن ارزیابی هیجان‌های تحصیلی از ابعاد مختلف (لذت از کلاس درس، امیدواری در کلاس، غرور در کلاس، خشم در کلاس، اضطراب مربوط به کلاس، شرم نسبت به کلاس، ناامیدی مربوط به کلاس، خستگی نسبت به کلاس، لذت از یادگیری، امید به یادگیری، غرور مربوط به یادگیری، خشم نسبت به یادگیری، اضطراب نسبت به یادگیری، شرم مربوط به یادگیری، ناامیدی نسبت به یادگیری، خستگی از یادگیری) است. در طراحی پرسشنامه از طیف پنج‌گزینه‌ای لیکرت استفاده شده است که یکی از رایج‌ترین مقیاس‌های اندازه‌گیری به شمار

1. Ryff
2. Pekrun

می‌رود. در پژوهش کدیور و همکاران (۱۳۸۸) برای بررسی پایایی و روایی این پرسشنامه، از ضریب آلفای کرونباخ و تحلیل عاملی تأییدی استفاده شد. نتایج پژوهش آن‌ها همسو با نتایج پژوهش پکران (۲۰۰۲) نشان می‌دهد پرسشنامه، همسانی درونی قابل قبولی دارد و ضرایب آلفای کرونباخ در خرده‌مقیاس‌های آن به میزان ۰/۷۴ و ۰/۸۶ و مطلوب گزارش شده است.

پرسشنامه خوش‌بینی تحصیلی: برای سنجش میزان خوش‌بینی تحصیلی از پرسشنامه‌ای که توسط اسچن‌موران^۱ و همکاران (۲۰۱۳)، که شامل سه بعد تأکید تحصیلی دانش‌آموزان (۸ گویه)، اعتماد دانش‌آموزان به معلمان (۱۰ گویه)، و احساس هویت دانش‌آموزان نسبت به مدرسه (۱۰ گویه) است استفاده شد. پرسشنامه خوش‌بینی تحصیل، پرسشنامه‌ای است که میزان خوش‌بینی از تحصیل را می‌سنجد. این مقیاس دارای ۲۸ گویه است و سوالات پرسشنامه بر اساس طیف لیکرت پنج گزینه‌ای (خیلی کم = نمره ۱، کم = نمره ۲، متوسط = نمره ۳، زیاد = نمره ۴ و خیلی زیاد = نمره ۵) نمره‌گذاری می‌شود، دامنه آن از ۱ تا ۵ است. نمرات کسب شده، بین حداقل ۲۸ و حداکثر ۱۴۰ می‌باشد، که نمره‌های بالاتر بیانگر میزان بالایی خوش‌بینی تحصیلی است. روایی و پایایی پرسشنامه در پژوهش اسچن‌موران و همکاران (۲۰۱۳)، برای هر یک از خرده‌مقیاس‌ها به ترتیب ۰/۹۳، ۰/۹۶، ۰/۹۷ بدست آمده که نشان از مطلوب بودن پایایی پرسشنامه دارد. قدم‌پور، امیریان، خلیلی‌گشنیگانی، نقی‌بیرانوند (۱۳۹۶)، این میزان را برای مولفه‌ها به ترتیب، ۰/۹۵، ۰/۸۵، و ۰/۹۰ گزارش کرده‌اند و ضریب آلفای کل پرسشنامه را ۰/۹۶ نشان داده‌اند. همچنین در پژوهش مرادی و همکاران (۱۳۹۳)، برای هر یک از خرده‌مقیاس‌های تأکید تحصیلی، اعتماد دانش‌آموزان به معلمان و احساس هویت دانش‌آموزان نسبت به مدرسه به ترتیب برابر ۰/۹۱، ۰/۸۶، ۰/۸۹ و برای کل ابزار میزان ۰/۹۲ محاسبه شده است.

پرسشنامه رضایت تحصیلی: برای سنجش میزان رضایت از تحصیل از پرسشنامه رضایت از تحصیل لنت^۲ و همکاران (۲۰۰۵) استفاده خواهد شد. پرسشنامه رضایت

1. Tschannen-Moran
2. Lent

تحصیلی، پرسشنامه‌ای است که میزان رضایت از تحصیل را می‌سنجد. این مقیاس در سال ۲۰۰۵ توسط لنت و همکاران به منظور سنجش رضایت تحصیلی دانش‌آموزان ساخته شد. این پرسشنامه شامل ۷ گویه است که آزمون‌شوندگان میزان موفقیت خود را در قالب طیف لیکرت ۵ درجه‌ای از ۱ (بسیار مخالفم) تا ۵ (بسیار موافقم) مشخص می‌کنند و طیف نمرات بین ۷ تا ۳۵ است. روایی این ابزار در مقیاس اصلی ۰/۸۴ گزارش شده و در ایران واحدی و محبی (۱۳۹۵)، در پژوهشی ویژگی‌های روان‌سنجی مقیاس رضایت تحصیلی را در دانش‌آموزان مورد بررسی قرار دادند. این محققان پایایی مقیاس رضایت تحصیلی را از روش آلفای کرونباخ و روش دو نیمه کردن (اسپیرمن-براون) به ترتیب ۰/۸۲ و ۰/۷۸ گزارش کردند که نشانگر پایایی مناسب و قابل قبول این مقیاس است. همچنین نتایج تحلیل عاملی نشان داد که مقیاس رضایت تحصیلی در سطح خوبی برازنده داده‌ها است. علاوه بر این، ستایشی اظهاری و کیالی (۱۳۹۷) به منظور بررسی روایی ملاکی (از نوع هم‌زمان) از روش همبسته کردن ماده‌های این مقیاس با پرسشنامه خودکارآمدی تحصیلی استفاده کردند که نتیجه این تحلیل نشان داد که ماده‌های دو مقیاس همبستگی مثبت و معناداری با یکدیگر دارند. ضریب آلفای کرونباخ و ضریب تنصیف اسپیرمن براون در پژوهش آن‌ها به ترتیب ۰/۸۱ و ۰/۸ محاسبه شده است.

یافته‌ها

جدول ۱: شاخص‌های توصیفی متغیرهای تحقیق

متغیرها	گروه	تعداد	پیش‌آزمون		پس‌آزمون	
			میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار
رضایت تحصیلی	گواه	۱۵	۳/۶۰	۱/۱۸	۳/۸۷	۰/۹۹
	کنترل	۱۵	۳/۳۳	۰/۹۰	۶	۰/۶۵
خوش‌بینی آموزشی	گواه	۱۵	۱۱۱/۲۷	۶/۵۵	۱۱۱/۲۷	۶/۵۵
	کنترل	۱۵	۱۰۷/۲۷	۵/۴۸	۱۳۱/۴۷	۳/۷۲
بهبودی روان‌شناختی	گواه	۱۵	۷۰/۹۳	۷/۲۶	۷۱/۸۷	۷/۱۶
	کنترل	۱۵	۷۲/۴۷	۸/۶۲	۸۸/۴۷	۴/۹۱
هیجان‌های پیشرفت	گواه	۱۵	۱۵۳/۹۳	۹/۲۵	۱۵۴	۹/۳۸
	کنترل	۱۵	۱۵۴/۰۷	۹/۸۹	۱۷۱/۴۷	۱۳/۱۷

جدول ۲: آزمون کلموگروف- اسمیرنف جهت نرمال بودن جامعه

سطح معنی داری	مقدار آزمون	فراوانی	ابعاد کلان	
۰/۰۵۵	۰/۱۹	۳۰	پیش آزمون	رضایت تحصیلی
۰/۰۵۵	۰/۱۸	۳۰	پس آزمون	
۰/۲۰	۰/۰۸	۳۰	پیش آزمون	خوش بینی آموزشی
۰/۰۸	۰/۱۵	۳۰	پس آزمون	
۰/۲۰	۰/۱۲	۳۰	پیش آزمون	بهزیستی روان شناختی
۰/۲۰	۰/۱۱	۳۰	پس آزمون	
۰/۰۵۵	۰/۱۷	۳۰	پیش آزمون	هیجان‌های پیشرفت
۰/۲۰	۰/۱۱	۳۰	پس آزمون	

H_0 Sig \geq ۵٪

H_1 Sig < ۵٪

جدول ۳: نتایج آزمون لون جهت بررسی همگنی واریانس‌ها

سطح معناداری	درجه آزادی ۲	درجه آزادی ۱	مقدار F	متغیر
۰/۰۸	۲۸	۱	۱۲/۸۹	رضایت تحصیلی
۰/۰۶	۲۸	۱	۱۴/۲۹	خوش بینی آموزشی
۰/۰۷۹	۲۸	۱	۱۳/۳۱	بهزیستی روان شناختی
۰/۳۲	۲۸	۱	۱۱/۰۱	هیجان‌های پیشرفت

جدول ۴: نتایج تحلیل واریانس برای بررسی همگنی رگرسیون

متغیرها	منبع	درجه آزادی	میانگین مجذورات	F	سطح معناداری
رضایت تحصیلی	گروه * پیش آزمون	۱	۰/۵۶	۰/۹۳	۰/۴۴
خوش بینی آموزشی	گروه * پیش آزمون	۱	۲۹/۱۳	۰/۴۴	۰/۱۸
بهزیستی روان شناختی	گروه * پیش آزمون	۱	۳۲/۷۳	۱/۷۰	۰/۲۰
هیجان‌های پیشرفت	گروه * پیش آزمون	۱	۲۰/۰۴	۱/۲۱	۰/۳۷

جدول ۵: نتایج آزمون باکس ام جهت بررسی برابری ماتریس کوواریانس ها

سطح معناداری	df_2	df_1	مقدار F	باکس ام
۰/۲۹	۲۶۳۸/۰۴	۲۶	۱۲/۵۳	۱۳۳/۱۱

جدول ۶: نتایج تحلیل کوواریانس چند متغیره

مجدور	سطح معناداری	درجه آزادی	درجه آزادی	F	ارزش	
(Eta)						
۰/۹۴	۰/۰۰۰	۱۱	۸	۲۳/۴۸	۰/۹۴	اثر پیلایی ^۱
۰/۹۴	۰/۰۰۰	۱۱	۸	۲۳/۴۸	۰/۰۵	لامبدای ویلکز ^۲
۰/۹۴	۰/۰۰۰	۱۱	۸	۲۳/۴۸	۱۷/۰۷	اثر هتلینگ ^۳
۰/۹۴	۰/۰۰۰	۱۱	۸	۲۳/۴۸	۱۷/۰۷	بزرگترین ریشه خطا ^۴

جدول ۷: نتایج تحلیل کوواریانس

توان آماری	مجدور اتا	سطح معنی داری	F	میانگین مجدورات	df	مجموع مجدورات	زیر مقیاس ها	
۰/۱۶	۰/۴۴	۰/۸۹	۱/۹۷	۸۵۱/۲۶	۱	۸۵۱/۲۶	پیش آزمون	پس آزمون
۰/۹۷	۰/۲۸	۰/۰۵۰	۴/۴۰	۸۱۸/۸۳	۱	۸۱۸/۸۳	گروه	هیجان های پیشرفت
۰/۵۴	۰/۸۰	۰/۱۴	۱/۹۷	۸۳۲/۲۶	۱	۸۳۲/۲۶	پیش آزمون	پس آزمون
۰/۹۷	۰/۶۹	۰/۰۰۱	۲۰/۴۵	۴۶۴/۱۳	۱	۴۶۴/۱۳	گروه	بهبودی روان شناختی
۰/۶۴	۰/۳۰	۰/۰۶۱	۲/۶۰	۵/۹۸	۱	۵/۹۸	پیش آزمون	پس آزمون
۱	۰/۷۳	۰/۰۰۰	۶۶/۶۷	۳۸/۲۱	۱	۳۸/۲۱	گروه	رضایت تحصیلی
۰/۹۲	۰/۸۰	۰/۰۱۲	۳/۶۴	۶۴۳/۵۲	۱	۶۴۳/۵۲	پیش آزمون	پس آزمون
۱	۰/۹۴	۰/۰۰۰	۲۲۲/۰۸	۲۶۱۶/۲۷	۱	۲۶۱۶/۲۷	گروه	خوش بینی آموزشی

1. Pillai's trace
2. Wilks' lambda
3. Hotelling's trace
4. Roy's largest root

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف اثر بخشی آموزش مدل پیوند با مدرسه بر رضایت تحصیلی، خوش بینی آموزشی، بهزیستی روان‌شناختی و هیجان‌های پیشرفت انجام گردید. نتایج به دست آمده نشان‌دهنده معنادار بودن اثر بخشی آموزش مدل پیوند با مدرسه بر بهبود رضایت تحصیلی، خوش بینی آموزشی، بهزیستی روان‌شناختی و هیجان‌های پیشرفت دانش‌آموزان بود. این نتایج با پژوهش‌های هاشمی، واحدی، محبی نیا (۱۳۹۴)، قاسمی، مکتبی، حاجی یخچالی (۱۳۹۶)، موریرا و همکاران (۲۰۱۴)، وانگ و اکلز^۲ (۲۰۱۳)، کرایگ و اسمیت^۳ (۲۰۱۴)، مو و سینگ^۴ (۲۰۱۵)، وفاییان و عسکریان (۱۳۹۴)، حجازی و همکاران (۱۳۹۲)، همسو می‌باشد. در تبیین این یافته‌ها می‌توان گفت که رضایت تحصیلی نقش مهمی در فرایند اجتماعی شدن و پیوند با مدرسه کودکان دارد. طبق یافته‌های بسیار، جو مدرسه یک فرصت مناسب برای دستیابی دانش‌آموزان به موفقیت، پیشرفت و برطرف کردن مشکلات رفتاری و ترک تحصیل به شمار می‌آید (آلن، وی و کاسلاس، ۲۰۱۹). کسانی که رفتارهای محبت آمیز دریافت می‌کنند و این رفتار محبت آمیز بابت موفقیت تحصیلی آن‌ها است خود به خود دلگرمی و وابستگی مطلوبی به محیط تحصیلی خود پیدا می‌کنند. مولفه‌های پیوند با مدرسه هر کدام به نوبه خود در رضایت تحصیلی افراد موثر هستند. پیوند عاطفی و دلبستگی به مدرسه، والدین و همسالان باعث ارضاء نیاز ارتباطی دانش‌آموز شده و خودمختاری و شایستگی او را منجر خواهد شد. به عبارت دیگر دلبستگی ایمن به محیط و اطرافیان یعنی هدایت فرد به سمت استقلال و جستجوگری شناختی که موجب ارتقاء کارآمدی و حس شایسته بودن را داده و دانش‌آموزان را برای ارتباط و برقراری یک رابطه ایمن با همسالان، معلمان و محیط مدرسه آماده می‌کند. حال نوجوانانی که دلبستگی و پیوند عاطفی و محیطی کمتری در خانواده و محیط مدرسه دارند و از طرف والدین یا همسالان و یا محیط آموزشی

-
1. Moreira
 2. Wang & Eccles
 3. Craig & Smith
 4. Mo & Singh

نادیده گرفته می‌شوند و یا مورد رفتار خشونت‌آمیز والدین یا معلمان خود قرار می‌گیرند، در دوران مدرسه پیوند و ارتباط کمتری با مدرسه دارند. اگر کارمندان، مدیران و معلمان و همسالان، روابط گرم و صمیمانه با دانش‌آموزان داشته باشند و همواره نیازهای آن‌ها را از راه مطلوب و در حد لزوم تامین کنند. کودکان و نوجوانان با دوستان و معلمان و کارکنان و نیز تعهدات به مدرسه و محیط آن مشکلی نخواهند داشت و این صمیمیت می‌تواند در رضایت تحصیلی آن‌ها تاثیر به‌سزایی داشته باشد. مطالعه حجازی و همکاران (۱۳۹۲) نشان داد که روابط اجتماعی، خانواده منسجم و دلبستگی به همسالان می‌تواند رضایت از تحصیل را افزایش داده و همین نیز باعث پیش‌بینی پیوند با مدرسه می‌شود. شاید بتوان گفت عدم پیوند با مدرسه و محیط آن و به خصوص کارکنان و معلمان مدرسه باعث از دست دادن توانایی ایجاد ارتباط جدید به صورت حمایت‌گر و مثبت در افراد می‌شود و رضایت تحصیلی را در آنان به شدت کاهش می‌دهد (قاسمی، مکتبی، حاجی‌بخچالی، ۱۳۹۶).

از طرف دیگر، مهارت‌های ارتباطی بین‌فردی قوی، دانش‌آموزان را برای روابط سالم و رقابت و همکاری با دیگران آماده می‌کند. دانش‌آموزانی که پیوند قوی‌تری با مدرسه دارند، دارای دوستان زیادتر و ارتباطات قوی‌تری هستند و همین مهم می‌تواند منجر به رضایت از تحصیل بیشتر در آنان باشد. وقتی فرد احساس می‌کند که در گروه همسالان و دوستان و محیط اجتماعی مدرسه مقبولیت دارد و مورد احترام است، از سوی همسالان، معلمان و کارکنان مدرسه راهنمایی‌هایی دریافت می‌کند که می‌تواند بر پیامدهای تحصیلی و سلامت آنان و ارتباط بهترشان با مدرسه تاثیرگذار باشد. پیوند با مدرسه نقش تعیین‌کننده‌ای در میزان رضایت تحصیلی دانش‌آموزان دارد. مهم‌ترین عامل در پیوند دانش‌آموزان با مدرسه به‌ویژه در دوره‌های ابتدایی، دلبستگی به معلم است. برخورد، پوشش، روش و سبک معلم در مدرسه و کلاس درس می‌تواند سبب علاقه‌مندی یا تنفر دانش‌آموز نسبت به درس، کلاس و مدرسه شود و تجربیات شیرین و تلخی را در رضایت تحصیلی دانش‌آموز موجب گردد (میرکمالی، ۱۳۹۴). از طرفی خوش‌بینی آموزشی نیز تاثیرپذیری بالایی از پیوند با مدرسه دارد. بر اساس نظریه خود

تعیین‌گری^۱ می‌توان گفت که فردی که به دنبال تجربه‌هایی است تا به وسیله آن بتواند نیازهای اساسی خود را تعیین کند در راستای این هدف پافشاری کرده و نیز نسبت به موفقیت در آن خوش‌بینی بالایی دارد و از رویکردهای حل مساله برای رسیدن به این خوش‌بینی و پافشاری استفاده می‌کند. در محیط مدرسه بیشتر درگیر فعالیت‌های آموزشی شده و عملکرد تحصیلی بهتری خواهد داشت و می‌توان گفت این افراد در ارتباط با مدرسه پیوند قوی‌تری دارند چرا که خوش‌بینی آنها به اهدافشان و برآورده کردن آن، بخشی از آرمان‌های آنها محسوب می‌شود (مرآتی، ۱۳۹۴).

در تبیین تاثیر پیوند با مدرسه بر هیجان‌های پیشرفت و بهزیستی روان‌شناسی می‌توان نقش مولفه‌های این متغیر را بسیار سازنده و کارساز دانست، دل بستگی به معلم، دل بستگی به کارکنان، دل بستگی به مدرسه، باور به مدرسه، مشارکت در مدرسه و تعهد به مدرسه، همه این مولفه‌ها ارتباط مستقیمی با بهزیستی روان‌شناختی و هیجان‌های پیشرفت در دانش‌آموزان دارد. عوامل زیست محیطی که طی روند رشد از کودکی به نوجوانی متغیرهای مداخله‌ای زیادی نظیر حمایت معلمان، حمایت همسالان و دوستان در محیط مدرسه و حتی محیط مدرسه که فرد از آن‌ها بهره می‌برد. طبیعتاً در روند رشد کودک به جوانی و نوجوانی زمان بسیار بیشتری را در خارج از خانه می‌گذراند و تعامل سازنده و ایمن با اطرافیان می‌تواند بسیار در روحیه و امنیت روانی و اجتماعی دانش‌آموز موثر باشد. از طرفی در پژوهش‌ها (هاشمی، واحدی، محبی، ۱۳۹۴) بر اهمیت رابطه با همسالان به عنوان عامل محافظت‌کننده سلامت روان و بسیاری از پیامدهای اجتماعی و رشدی نوجوانان تاکید شده. ارتباط با شبکه‌های بی‌ثبات از همسالان که رفتارهای مخربی دارند باعث می‌شود تا دانش‌آموزان در فعالیت‌های مدرسه درگیر نشوند، سطح پیشرفت آن‌ها کاهش یافته و پیوند با مدرسه آنان کاهش یابد، در نتیجه هیجان‌های پیشرفت آن‌ها کاهش یافته و بهزیستی روان‌شناختی آن‌ها به مخاطرف می‌افتد. همچنین می‌توان بیان کرد که ارتباط ضعیف با معلم و دوستان و کارکنان مدرسه می‌تواند عزت نفس دانش‌آموزان در ارتباط بهتر با مدرسه را تحت تاثیر قرار دهد، بهزیستی روانی فرد را به مخاطره بیاندازد و هیجان‌های پیشرفت را در او تضعیف نماید (قاسمی، مکتبی، حاجی‌یخچالی، ۱۳۹۶).

1. Self-deterministic

از محدودیت‌های این پژوهش عدم توانایی تعمیم یافته‌ها به سایر مقاطع تحصیلی است. همچنین تنها ابزار گردآوری اطلاعات پرسشنامه بود که جنبه خودگزارش‌دهی دارد و خالی از ایراد و سوگیری نیست. پیشنهاد می‌شود این پژوهش در همه مقاطع دیگر صورت گیرد و متغیرهای دیگری در ارتباط با پیوند با مدرسه و اثر بخشی آن بر این متغیرها مورد پژوهش قرار گیرد. به والدین، کارکنان مدارس و معلمان توصیه می‌شود با توجه به اهمیت پیوند با مدرسه در موفقیت دانش‌آموزان هر چه بیشتر در تعمیق این ارتباط و پیوند تلاش کرده و با تعامل مثبت و احترام متقابل بین همسالان و تحکیم روابط بین فردی دانش‌آموزان به پیوند بهتر با مدرسه کمک کنند. در پایان از تمامی کسانی که به نوعی در انجام این پژوهش به ما یاری رساندند کمال تشکر را داریم. همچنین این پژوهش در سامانه اخلاق پژوهش وزارت بهداشت و درمان با کد اخلاق (IR.LUMS.REC.1399.387) به ثبت رسیده است.

منابع

- اسعدی، زیبا. رضوی، ویدا. منظری توکلی، علیرضا، تجربه کار مهشید. (۱۴۰۰). تاثیر بسته آموزشی خوش‌بینی به روش قصه‌گویی بر تنیدگی تحصیلی کودکان دختر. نشریه پرستاری کودکان، ۸(۲)، ۵۲-۴۶
- بیانی، علی‌اصغر. کوچکی، عاشورمحمد. بیانی، علی. (۱۳۸۷). روایی و پایایی بهزیستی روانشناختی ریف. مجله روانپزشکی و روانشناسی بالینی ایران، ۱۴(۲)، ۱۴۶-۱۵۱
- بشکار، مسلم. نیک‌منش، زهرا. کرازئی، فرهاد. (۱۴۰۰). اثر بخشی آموزش خوش‌بینی بر ادراک شایستگی و کیفیت زندگی دانش‌آموزان ابتدایی. نشریه آموزش پرستاری. ۱۰(۶)، ۶۵-۷۶
- جعفری‌هرندی، رضا. ستایشی‌اظه‌ری، محمد. فضل‌اللهی قمیشی، سیف‌الله. (۱۳۹۸). روابط ساختاری پیوند با مدرسه و اهمال‌کاری تحصیلی در دانش‌آموزان دبستانی: نقش میانجی‌گری خودکارآمدی تحصیلی. دانش و پژوهش در روان‌شناسی کاربردی، ۲۰(۳)، ۱۲۱-۱۱۰
- حجازی، الهه. ازای، جواد. رنجیر، غفار. (۱۳۹۲). پیش‌بینی ارتباط با مدرسه بر اساس دل‌بستگی به والدین و همسالان. فصلنامه خانواده‌پژوهی، شماره ۳۳، ۹۷-۸۳

- رضایی شریف، علی. حجازی، الهه. قاضی طباطبایی، محمود. اژه‌ای، جواد. (۱۳۹۳). ساخت و آماده سازی پرسشنامه پیوند با مدرسه (SBQ) در دانش‌آموزان، فصلنامه ارزشیابی و آموزش. ۱۰ (۷). ۱۴۲-۱۲۵
- ستایشی‌اظه‌ری، محمد. کیالی، میترا. (۱۳۹۷). مقایسه رضایت تحصیلی و پیشرفت تحصیلی در نیمرخ‌های مختلف انگیزشی دانش‌آموزان: تحلیل مبتنی بر شخص. نشریه آموزش و ارزشیابی، ۱۱ (۴۱)، ۹۸-۸۳
- قاسمی، زهرا. مکتبی، غلامحسین. حاجی یخچالی، علیرضا. (۱۳۹۶). رابه انسجام خانواده، حمایت تحصیلی با پیوند با مدرسه و مولفه‌های آن. مجله روانشناسی خانواده، ۴ (۲)، ۱۰۲-۸۹
- قدم‌پور، عزت‌اله. امیریان، لیلا. خلیلی‌گشنیگانی، زهرا. نقی‌بیرانوند، فاطمه. (۱۳۹۶). بررسی ویژگی‌های روان‌سنجی پرسشنامه خوش‌بینی تحصیلی دانش‌آموزان. فصلنامه اندازه‌گیری تربیتی. ۷ (۲۷)، بهار ۹۶، ۶۴-۴۵
- کدیور، پروین. فرزاد، ولی‌الله. کاوسی‌ان، جواد، نیکدل، فریبرز. (۱۳۸۸). رواسازی پرسشنامه هیجان‌های تحصیلی پکران. فصلنامه نوآوری‌های آموزشی، ۸ (۳۲)، زمستان ۱۳۸۸.
- مرآتی، علیرضا. (۱۳۹۴). بررسی رابطه بین خودکارآمدی و انعطاف‌پذیری شناختی. مجموعه مقالات همایش شخصیت و زندگی نوین. انتشارات دانشگاه آزاد سنندج. سنندج ۱۳۹۴
- مرادی، کیوان. واعظی، مظفرالدین، فرزانه، محمد. میرزایی، محمد. (۱۳۹۳). رابطه خوش‌بینی تحصیلی در بین دانش‌آموزان مدارس متوسطه پسرانه مناطق ۶ و ۹ شهر تهران. فصلنامه پژوهش در یادگیری آموزشگاهی، ۵ (۲)، ۸۰-۷۰
- میرکمالی، محمد. (۱۳۹۴). روابط انسانی در آموزشگاه. تهران: نشر یسطرون
- وفاییان، داوود. بهشته، نیوشا. عسکریان، مهناز. (۱۳۹۴). تاثیر کنترل رفتار در خانواده بر کیفیت زندگی در مدرسه و تعلق خاطر به مدرسه در دانش‌آموزان دختر دبیرستانی شهرستان زرن‌دیه. دومین کنفرانس ملی توسعه پایدار در علوم تربیتی و روان‌شناسی، مطالعات اجتماعی و فرهنگی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد ساوه ۷-۱

واحدی، شهرام. محبی، مینا. (۱۳۹۵). کفایت روان‌سنجی مقیاس رضایت تحصیلی در دانش‌آموزان دختر. دومین همایش ملی روانشناسی مدرسه، دانشگاه محقق اردبیلی، اردیبهشت ۹۵

هاشمی، تورج. واحدی، شهرام. محبی، مینا. (۱۳۹۴). رابطه ساختاری پیوند با مدرسه و والدین با رضایت تحصیلی و کنترل تحصیلی: نقش میانجی‌گری خودکارآمدی تحصیلی. دوفصلنامه راهبردهای شناختی در یادگیری، ۳(۵)، ۱۳-۲۶، ۱۳۹۴

- Allen, J., Way, J., & Casillas, A. (2019). Relating school context to measures of psychosocial factors for students in grades 6 through 9. *Personality and Individual Differences*, (136), 96-106.
- Azagba, S & Asbridge, M. (2013). School Connectedness and Susceptibility to Smoking Among Adolescents in Canada. *Nicotine & Tobacco Research*.
- An S, Ji L-J, Marks M and Zhang, Z. (2017). Two Sides of Emotion: Exploring Positivity and Negativity in Six Basic Emotions across Cultures. *Front. Psychol.* 8:610.
- Blum, R. W., McNeely, C & Rinehart, P. M. (2002). Improving the odds: The untapped power of schools to improve the health of teens. Center for Adolescent Health and Development.
- Brooks, S., & Dunn, R., & Amlôt, R., & Rubin, G.,n & Greenberg, N. (2017). A Systematic, Thematic Review of Social and Occupational Factors Associated With Psychological Outcomes in Healthcare Employees During an Infectious Disease Outbreak. *Journal of Occupational and Environmental Medicine*, (60), 1-10.
- Chapman, R. L., Buckley, L., Sheehan, M & Shochet, I. (2013). School-based programs for increasing connectedness and reducing risk behavior: A systematic review. *Educational Psychology Review*, 1-20.
- Craig, S. L., & Smith, M. S. (2014). The impact of perceived discrimination and social support on the school performance of multiethnic sexual minority youth *Journal of Youth & Society*, 46, 30-50
- Duggan, J.M., Toste, J.R & Heath, N.L. (2013) An examination of the relationship between body image factors and non-suicidal self-injury in young adults: The mediating influence of emotion dysregulation. *Psychiatry Research*, (206), 256-264.

- Dale Hall, E. (2015). School bonding theory and female juvenile delinquency. A Dissertation presented to the Faculty of the Graduate School at the University of Missouri
- Daniel, D., Liben, G., Adugna, A. (2017). Assessment of Students' Satisfaction: A Case Study of Dire Dawa University, Ethiopia. *Journal of Education and Practice*, 8 (4): 111-120
- Dadomo, H., Grecucci, A., Giardini, I., Ugolini, E., Carmelita, A., and Panzeri, M. (2016). Schema Therapy for Emotional Dysregulation: Theoretical Implication and Clinical Application. *Front. Psychol.* 7:1987
- Gürol, M., & Kerimgil, S. (2010). Academic optimism. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, (10): 929-932
- Hirschi, T. (1969). *Causes of delinquency*. University of California Press: Berkeley
- Hoy, W. K., Tarter, C. J & Woolfolk Hoy, A. (2008). Academic optimism of schools: A force for student achievement. *American Educational Research Journal*, (43), 425-446
- Lent, R. W., Singley, D., Sheu, H., Gainor, K., Brenner, B. R., & Treistman, D. (2005). Social cog-nitive predictors of domain and life satisfaction: Exploring the theoretical precursors of subjective wellbeing. *Journal of Counseling Psychology*, 52: 429-442
- Maher, A. C., Kielb, S., Loyer, E., Connelley, M., Rademaker, A., Mesulam, M. M., Weintraub, S., McAdams, D., Logan, R., & Rogalski, E. (2017). Psychological well-being in elderly adults with extraordinary episodic memory. *PloS one*, 12(10), 186- 413
- Moreira, H., Frontini, R., Bullinger, M., & Canavarro, M. C. (2014). Family cohesion and health related quality of life of children with type 1 diabetes: The mediating role of parental adjustment. *Journal of Child and Family Studies*, 23, 347-359.
- Murray, C. (2009). Parent and teacher relationships as predictors of school engagement and functioning among low-income urban youth. *Journal of Early Adolescence*, 29, 376-404.
- Mo, Y., & Singh, K. (2015). Parents' relationships and involvement: Effects on students' school engagement and performance. *Journal of RMLE Online (Research in Middle Level Education)*, 31, 1-11
- Nurttala, S., Ketonen, E., Lonka, K. (2015). Sense of competence and optimism as resources to promote academic engagement. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 171 (15): 1017 – 1026.

- Nelis, S., Bastin, M., Raes, F., Mezulis, A., & Bijttebier, P. (2016). Trait affectivity and response styles to positive affect: Negative affectivity relates to dampening and positive affectivity relates to enhancing. *Personality and Individual Differences*, (96), 148–154
- Nelis, S., Bastin, M., Raes, F., Mezulis, A., & Bijttebier, P. (2016). Trait affectivity and response styles to positive affect: Negative affectivity relates to dampening and positive affectivity relates to enhancing. *Personality and Individual Differences*, (96), 148–154
- Pekrun, R., Goetz, T., & Perry, R. P. (2005). *Achievement Emotions Questionnaire (AEQ)*. User's manual. Munich, Germany: Department of Psychology, University of Munich.
- Pekrun, R., Goetz, T., Titz, W., & Perry, R.P. (2002a). Academic emotions in students' self-regulated learning and achievement: A program of quantitative and qualitative research. *Educational Psychologist*, 37, 91–106.
- Radler, B., Rigotti, A., Ryff, C. (2018). Persistently high psychological well-being predicts better HDL cholesterol and triglyceride levels: findings from the midlife in the U.S. (MIDUS) longitudinal study. *Lipids in Health and Disease*, 17 (1), 1-9.
- Renna ME, Quintero JM, Fresco DM and Mennin DS (2017) Emotion Regulation Therapy: A Mechanism-Targeted Treatment for Disorders of Distress. *Front. Psychol.* 8:98.
- Ryff, C. D., & Singer, B. (1998). The contours of positive human health. *Psychological Inquiry*, 9, 1-28.
- Roffey, S. (2011). Enhancing connectedness in Australian children and young people. *Asian Journal of Counselling*, 18(1), 1-25.
- Silva, J., Cianflone, A., & Bazon, M. (2016). School Bonding of Adolescent Offenders. *Paidéiajan-apr*, 26 (63), 91-100
- Tschannen-Moran, M. Bankole, R. A. Mitchell, R.M. & Moore J. R. D.M.(2013). Student academic optimism: Aconfirmatory factor analysis. *Journal of Educational Administration*, 51 (2), 150-175.
- Tsaparlis, G., Pappaa, E., & Byers, B. (2018). Teaching and learning chemical bonding: research-based evidence for misconceptions and conceptual difficulties experienced by students in upper secondary schools and the effect of an enriched text. *Chemistry Education Research and Practice*, (4), 1253-1269

- Urquijo, I., Extremera, N. (2017). Academic satisfaction at university: the relationship between emotional intelligence and academic engagement. *Electronic Journal of Research in Educational Psychology*, 15 (3): 553-573.
- Wang, M. T., & Eccles, J. S. (2013). Social support matters: Longitudinal effects of social support on three dimensions of school engagement from middle to high school. *Journal of Child Development*, 83, 877-895
- Wu, J. H., & Hoy, W. K. (2013). Enabling school structure, collective responsibility, and a culture of academic optimism: Toward a robust model of school performance in Taiwan. *Journal of Educational Administration*, 51 (2), 176-193
- Yuen, M., Lau, P. S., Lee, Q. A., Gysbers, N. C., Chan, R. M., Fong, R. W & et al. (2012). Factors influencing school connectedness: Chinese adolescents' perspectives. *Asia Pacific Education Review*, 13(1), 55-63.